

POLICY BRIEF 2023:37

Näkökulmia ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja poliittisen päätöksenteon tueksi.

Tämä julkaisu on toteutettu osana valtioneuvoston vuoden 2022 selvitys- ja tutkimussuunnitelman toimeenpanoa. Julkaisun sisällöstä vastaavat tiedon tuottajat, eikä tekstisisältö välttämättä edusta valtioneuvoston näkemystä.

Miten siviilivalmius ymmärretään ja järjestetään eri maissa?

Pertti Ahonen, professori, Helsingin yliopisto, Vantage Consulting Oy
Ville-Pekka Niskanen, projektitutkija, Vaasan yliopisto
Petri Uusikylä, tutkimusjohtaja, Vaasan yliopisto
Harriet Lonka, TKI-asiantuntija, Laurea-ammattikorkeakoulu
Kari Laitinen, erikoistutkija, Poliisiammattikorkeakoulu
Vesa-Pekka Tervo, Hyvinvointialueyhtiö HYVIL Oy

Siviilivalmius voidaan nähdä prosessina tai tilana, jolla yhteiskunta vastaa kohtaamiinsa uhkiin ei-sotilaallisin keinoin. Kansainvälisesti käsitettä käytetään vähän: ylikansallisista järjestöistä sitä on käyttänyt Nato, nykyisin alisteisena resilienssin käsitteelle. Ruotsissa ja Norjassa käsite on sen sijaan virallistettu. Verrokkimaissa kaiken kaikkiaan siviilivalmiuden hallinto on asetettu puolustusministeriön tai jonkin siviilihallinnon ministeriön päävastuulle tai vaihtoehtoisesti jaettu kahden tai useamman ministeriön kesken. Useimmissa maista on keskitetty siviilivalmiusalan viranomainen, joskin osassa hajautetumpi ratkaisu.

Tarkastelun perustelut ja rajaukset

Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan osana toteutettava Siviilivalmius yhdessä: globaaleista uhkista ja mahdollisuuksista yhteiseen valmiuteen -hanke tarkastelee suomalaisen siviilivalmiuden nykytilaa ja kehittämistarpeita. Osana selvitystyötä on toteutettu myös tämä politiikkasuositusten Policy Brief -julkaisu, jonka tavoitteena on tarkastella siviilivalmiuden järjestämistä ylikansallisesti, kansallisesti ja valikoituissa vertailumaissa. Tätä tarkastelua ohjasi kolme tutkimuskysymystä:

- Minkälaista siviilivalmiustoiminta on Pohjoismaissa?
- Minkälainen on siviilivalmiuteen liittyvä kansainvälinen yhteistyöympäristö?
- Miten suomalainen kansallinen siviilivalmiuden määritelmä suhteutuu pohjoismaisiin siviiliyhteiskunnan varautumisjärjestelmiin, tilanteen aikaiseen organisoitumiseen ja johtosuhteisiin?

Pohjoismaisella tasolla tarkasteltiin yksityiskohtaisemmin Ruotsia ja Norjaa sekä yleisemmin Pohjoismaiden Neuvostoa. Suomen kansainväliseen yhteistyöympäristöön paikantuvat myös EU sekä YK ja Nato. Ruotsin ja Norjan tapaan yksityiskohtaisemmin tarkasteltiin Alankomaita ja Uutta-Seelantia sekä Tanskan lailla yleisemmin Sveitsiä, Itävaltaa, Irlantia ja Australiaa. Maat valittiin tarkasteluun kiinnostavina vertailukohteina Suomen siviilivalmiuden kehittämiseksi.

Aineisto ja menetelmät

Siviilivalmiutta tarkasteltiin moni- ja ylikansallisesti sekä vertailumaissa pääasiassa virallisten dokumenttien perusteella. Tieteellinen tutkimustieto aiheesta laahaa niin jäljessä, ettei siitä koitunut hyötyä. Puutetta korjasivat selvitysdokumentit.

Hankkeessa tehtiin runsaasti suomalaisten asiantuntijoiden haastatteluja, joista muutamissa nousivat esiin myös kansainväliset näkökulmat.

Siviilivalmiuteen ja lähikäsitteisiin liittyvät kansainväliset ja ylikansalliset järjestelyt

Tarkasteltu aihepiiri ilmenee käsitteellisesti epäyhtenäisenä. Siviilivalmius kirjaimellisesti ymmärrettynä näyttäytyy kansainvälisesti ja ylikansallisesti verrattain harvinaisena käsitteenä ja ilmiönä. Taulukon 1 mukaan käsitettä käyttää tosin Nato, mutta alistettuna järjestön sotilaalliselle puolustustehtävälle sekä resilienssin eli kriisinkestävyyden käsitteelle. Taulukossa 1 on vertailtu siviilivalmiuden käsitettä ja lähikäsitteitä neljässä eri yhteydessä.

Taulukko 1. Siviilivalmius lähikäsitteineen valikoiduissa kohteissa

	YK	EU	Nato	Pohjoismaiden Neuvosto
Siviilivalmius lähikäsitteen ¹	<i>Disaster preparedness</i> ”katastrofiriskien” ² varalta kehikon Sendai Framework for Disaster Risk Reduction mukaisesti ³ YK:ssa käytössä myös käsite <i>protection of civilians</i> , virallisen suomenoksen mukaan, ”siviilien suojelu” ⁴	<i>Civil protection</i> CPM:llä eli ”pelastuspalvelumekanismilla” ⁵ CER, ”kriittisten toimijoiden häiriönsietokyky”, jäsenmaissa viimeistään 2024 kansallisesti voimaan saatettavan EU-direktiivin perusteella ⁶	<i>Civil preparedness</i> , ”siviilivalmius”: Naton sotilasoperaatioiden kielteisten vaikutusten välttäminen, minimointi ja vähentäminen ⁷ Naton tehtäväkenttä on ollut laajentumassa <i>protection of civilians</i> -toimintaan myös muilta sotilaallisilta toimijoilta sekä henkilöiden lisäksi siviilikohteiden suojeiluun ⁸	Käsitettä ”siviilivalmius” ei käytetä, vaan ainoastaan eräitä lähikäsitteitä ⁹
Siviilivalmiuden esiintyvyys	Käsite esiintyy korkeintaan välikäsitteiden kautta	Käsite esiintyy korkeintaan välikäsitteiden kautta	Siviilivalmius muodostunut entistä tärkeämmäksi, mutta se on silti selvästi toissijainen Naton puolustus-tehtävään nähden. Vuonna 2002 siviilivalmius alistettiin Natossa resilienssille eli kriisinsietokyvyille ¹⁰	Käsitettä ei käytetä

¹ Ks. esim. Koops & Patz 2022.

² Ulkoministeriö 2015.

³ UNDRR 2022.

⁴ UN 2022.

⁵ EU 2022a; Sisäministeriö 2023.

⁶ EU 2022b, c.

⁷ Nato 2022a, b; Nato/Suomi 2023.

⁸ Nato 2021.

⁹ Pohjoismaiden Neuvosto 2019.

¹⁰ Pohjoismaiden Neuvosto 2019.

Siviilivalmiuteen ja lähikäsitteisiin liittyvät järjestelyt vertailumaissa⁹

Siviilivalmiuden käsite on virallistettu vain Ruotsissa ja Norjassa, joskaan käsitteen merkitykset eivät ole maissa täysin samat. Ruotsissa käsite on alisteinen suhteessa sotilaalliseen maanpuolustukseen, mutta Norjassa käsite on maanpuolustuksen kanssa periaatteessa samanarvoinen. Kolmessa tarkastelluista maista aihepiiri on järjestetty tietyn siviilihallinnon¹¹ ministeriön vastuulle. Ruotsissa siviilivalmius on puolustusministeriön vastuulla.¹² Siviilivalmiuteen liittyvät tehtävät on keskitetty kolmessa maassa vastuuorganisaatioille, jotka ovat Ruotsissa MSB, Norjassa NSM ja DSB ja Uudessa-Seelannissa NEMA. Alankomaiden järjestelmässä terrorismin torjunnan ja muun turvallisuuden vaalinnan toiminnot on yhtäältä kytketty yhteen ja toisaalta omaksettua verrattain hajautettu järjestelmä vastuutahoinaan oikeus- ja turvallisuusministeriön pääosasto NCTV sekä turvallisuuspalveluorganisaatiot AIVD ja MIVD. Siviilivalmiuteen liittyvien asioiden hallinnollisia järjestelyitä sekä siviilivalmiuden käsitteistöä Ruotsissa, Norjassa, Alankomaissa ja Uudessa-Seelannissa on kuvattu tiivistetysti taulukossa 2.

¹¹ Siviilihallinnolla viitataan tässä niihin hallinnon aloihin, jotka eivät vastaa sotilaallisista asioista toisin kuin puolustusministeriö ja puolustusvoimat tekevät.

¹² Taustakeskustelujen mukaan Ruotsissa noudatetaan Suomen ministeriöttäin sektroidusta valtioneuvostosta poiketen yhtenäisen Regeringskanslietin mallia, jota pääministeri voi päätöksillään muokata esimerkiksi hallitusta muodostettaessa.

Taulukko 2. Siviilivalmius lähikäsitteineen tarkimmin tarkastelluissa maissa

	Ruotsi	Norja	Alankomaat	Uusi-Seelanti
Keskeistä lainsäädäntöä ¹³	Kokonaismaanpuolustuksesta sekä korotetusta valmiudesta annettu laki ¹⁴ sekä sen perusteella annetut asetukset, elinkeinonharjoittajien huoltovarmuusvelvollisuuksista annettu laki ¹⁵	Kansallinen turvallisuuslaki, ¹⁶ Elin-tarvikevalmiuslaki ¹⁷	Tiedustelu- ja turvallisuuspalvelulaki 2017 ¹⁸ Säännökset poliisista, palokunnista ja ensihoidosta sekä niiden kolmen toiminnon yhteistyöstä ja niiden välisestä koordinoinnista	Siviilipuolustuksen hätätilajohtamislaki myöhempine muutoksineen ¹⁹
Siviilivalmiuden asema ²⁰	Siviilivalmius palvelee sotilaallisen valmiuden apuna kokonaismaanpuolustusta osana maan yleistä valmiutta sodan varalta	Siviilivalmius palvelee sotilaallisen valmiuden rinnalla kokonaismaanpuolustusta osana maan yleistä valmiutta	Esiintyy vain siviilivalmiuden lähikäsitteitä, jotka liittyvät koordinoituun yhteistyöhön poliisiin, palokuntien ja ensihoidon kesken	Siviilivalmiuden käsitettä ei esiinny; hallitseva käsite on <i>emergency management</i> , ”hätätilajohtaminen”
Keskeisiä toimijatahoja ²¹	Hallituksen turvallisuuspoliittinen ministerivaliokunta	Hallitustasolla Hätätilaneuvosto ja Julkisen turvallisuuden ministerivaliokunta	Turvallisuus- ja oikeusministeriö (MVJ) valvoo ja koordinoi poliisin,	Siviilipuolustus- ja hätätilaministeriön korvasi vuonna 2019 kansallinen hätätilahallinto- ja johtamisvirasto NEMA (National Emergency

¹³ Esitetyt säädösten ja organisaatioiden nimien suomennokset ovat epävirallisia ja palvelevat esityksen yleistajuistamista. Alkukieliset nimet on esitetty lähdeluettelossa.

¹⁴ Lag 1992.

¹⁵ Lag 1977

¹⁶ Lov 2019.

¹⁷ Lov 2012.

¹⁸ Staatsblad 2017.

¹⁹ CDEMA 2002.

²⁰ Esityksen tiivistämiseksi ja lähdevitteiden määrän rajoittamiseksi taulukon tällä rivillä mainittuihin seikkoihin ei esitetä viitteitä.

²¹ Kuten edellä.

	Ruotsi	Norja	Alankomaat	Uusi-Seelanti
	<p>Kansallinen turvallisuusneuvosto uutena 2022 perustettuna elimenä Yhteiskunturvallisuus- ja valmiusviranomeinen MSB (Myndigheten för samhällskydd och beredskap, 2009-), 2022- OM:n hallinnonalan asemesta PLM:n hallinnonalalla Monen viranomaisen yhteinen Kyberturvallisuuskeskus</p>	<p>Hätätilajohtamisneuvosto Oikeus- ja valmiusministeriö JBM (Justis- och beredskapsdepartementet)</p> <p>JBM:n hallinnonalalla Yhteiskuntaturvallisuuden ja -valmiuden virasto DSB (Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap, 2003-)</p> <p>Samalla hallinnonalalla Kansallinen turvallisuusvirasto NSM (Nasjonal Sikkerhetsmyndighet, 2003-); maanpuolustusalan toiminnoissaan kuitenkin maan PLM:n alainen</p>	<p>palokuntien ja ensihoidon yhteistyötä</p> <p>MVJ:ssä sijaitsee maan kyberturvallisuuskeskus</p> <p>MVJ:ssä samoin Terrorismin vastaisten tointen ja turvallisuuden kansallisen koordinaattorin funktio pääosastoa vastaavassa asemassa (NCTV, 2005-)</p> <p>Siviilitiedustelu- ja turvallisuuspalvelu (AIVD) ja Sotilastiedustelu- ja turvallisuuspalvelu (MIVD), kummatkin 2017-</p>	<p>Management Agency) Pääministeri- ja kabinettiministeriön hallinnonalalla</p> <p>Paikallishallinto on vastuutettu toimimaan aihepiiriä koskevan lainsäädännön nojalla</p>
Järjestelyjen arviointia	Melko kiteytyneet järjestelyt keskeisine vastuuministeriöineen ja niiden hallinnonaloille sijoittuvine yksiköineen	Kiteytyneet järjestelyt keskeisine vastuuministeriöineen ja niiden hallinnonaloille sijoittuvine yksiköineen	Varsin kiteytyneet järjestelyt (MVJ, NCTV, AIVD, MIVD)	Kiteytyneet järjestelyt: siviilipuolustusvastuinen ministeriö, kansallinen hätätilajohtamisen viranomaisen NEMA, vastuunjaon ulottaminen alueelliselle ja paikalliselle tasolle

Yleiskatsaus siviilivalmiuteen ja lähikäsitteisiin vertailumaissa

Siviilivalmius, *civilt beredskap*, esiintyy virallistettuna käsitteenä tutkituista maista Ruotsissa ja Norjassa. Tanskassa käsite valmius, *beredskap*, muodostaa osan vastuuviranomaisen nimikettä. Lähimmäksi siviilivalmiuden aihepiiriä sijoittuu Itävallassa ja Sveitsissä voimassa oleva virallinen määrittely, jonka mukaan yläkäsite väestönsuojelu (*Bevölkerungsschutz*) jakaantuu siviilien suojeluun (*Zivilschutz*) ja katastrofeilta suojautumiseen (*Katastrophenschutz*) (BBK 2023; BZG 2023). Irlannin ja Australian järjestelmät korostavat Uuden-Seelannin järjestelmän tapaan hätätiloista, *emergencies*, aiheutuvaa hallintoa ja -johtamista.

Aihepiirin hallinnan keskustaho koostuu puolustusministeriöstä Tanskassa, Sveitsissä ja Irlannissa. Itävallassa ja Australiassa on sisäministeriökeskeinen malli. Tanskassa, Sveitsissä ja Australiassa toimii tutkitussa aihepiirissä keskeinen, yksittäinen hallinnollinen vastuuorganisaatio. Irlannissa aihepiirin hallinnointi on keskitetty puolustusministeriöön Itävallan puolestaan pitäessä yllä hajautetuinta hallinnointimallia viiden maan joukossa. Kahdessa kolmesta yleistarkastelun liittovaltiosta Itävallassa ja Australiassa ilmenee tarkastellussa aihepiirissä hajautuksen piirteitä Sveitsin puolustusministeriökeskeisen järjestelmän sen sijaan edustaessa keskittävää ratkaisua.

Kuvio 1 (sivut 9-10) hahmottaa siviilivalmiuden ja lähikäsitteiden alaan kuuluvat järjestelyt neljässä tarkimmin tarkastellussa maassa (Ruotsi, Norja, Alankomaat, Uusi-Seelanti), yleisemmin tarkastelluissa Tanskassa, Sveitsissä, Itävallassa, Irlannissa sekä Australiassa sekä vertailun tukemiseksi Suomessa.²²

Tarkasteltujen yhdeksän maan väliset erot voidaan tiivistää seuraavasti:

- 1) Onko valmiuteen, väestönsuojeluun, siviilien turvallisuuteen tai hätätilatoimintojen organisoinnin päävastuu puolustusministeriöllä (Ruotsi, Tanska,

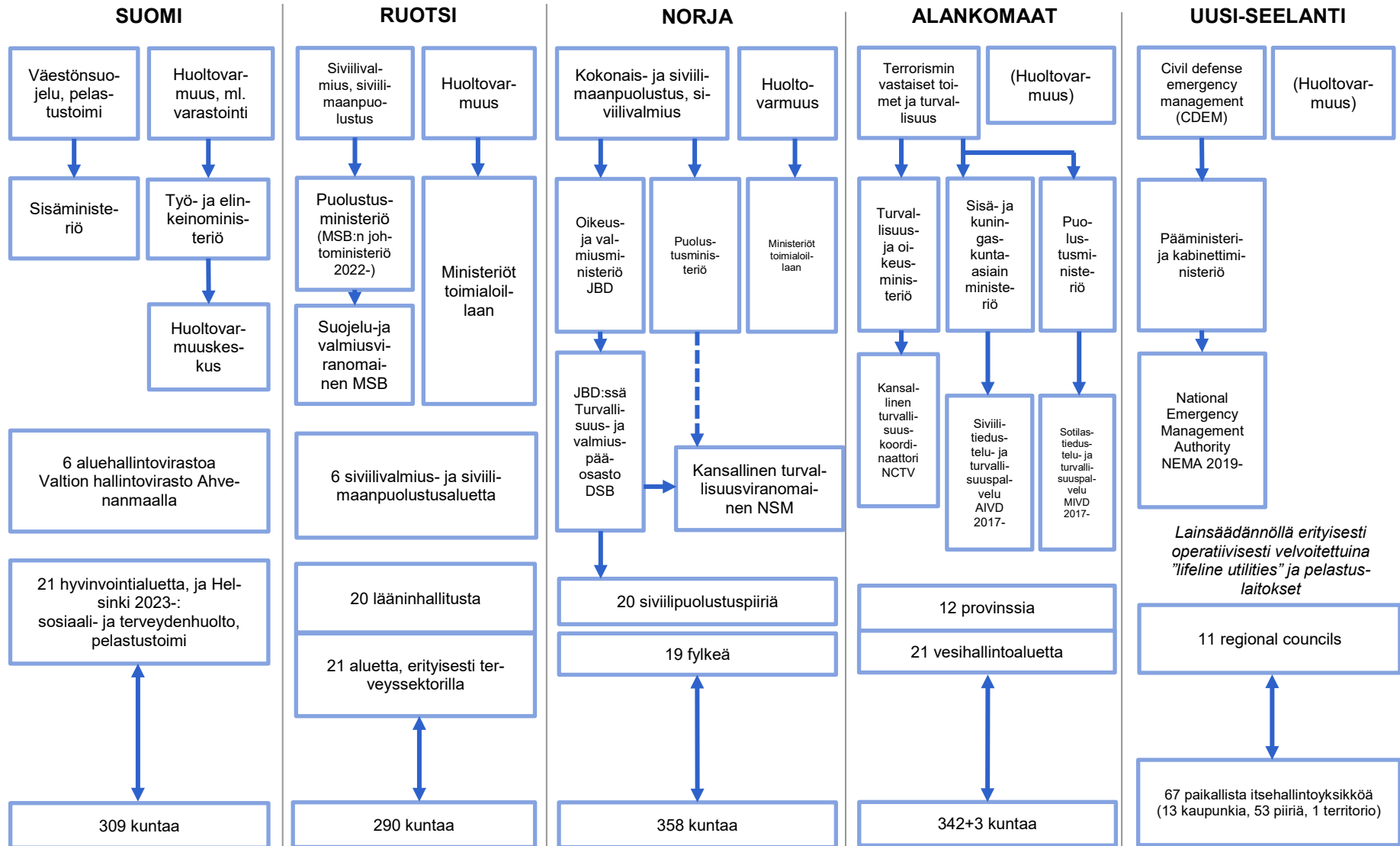
²² Kuvion 1 Suomea koskeva osa ei edusta kattavasti hankkeen tuloksia, vaan tukee vertailua tässä Policy Briefissä. Kuviot on koostettu ottamalla huomioon seuraavaa. (1) Koska eri maiden järjestelmät ovat erilaiset, kuvioissa ei ole voitu ottaa huomioon maiden turvallisuusstrategioita eikä -dokumentteja. (2) Samasta syystä kuvioihin ei voida sisällyttää eri maiden kokonaisuuspuolustuksen käsitteitä tai analogisia käsitteitä. (3) Samasta syystä kuvioon ei voida sisällyttää eri maissa toimivia turvallisuusaihepiirin korkean tason tai virkamiestason neuvostoja, neuvottelukuntia tai vastaavia elimiä.

Kuvion lähteistä mainittakoon Wigell ym. 2022, jossa esitettyjä tietoja on päivitetty tai korjattu; BABS 2023; BBK 2023; BZG 2023; Government of Ireland 2023; NEMA 2023.

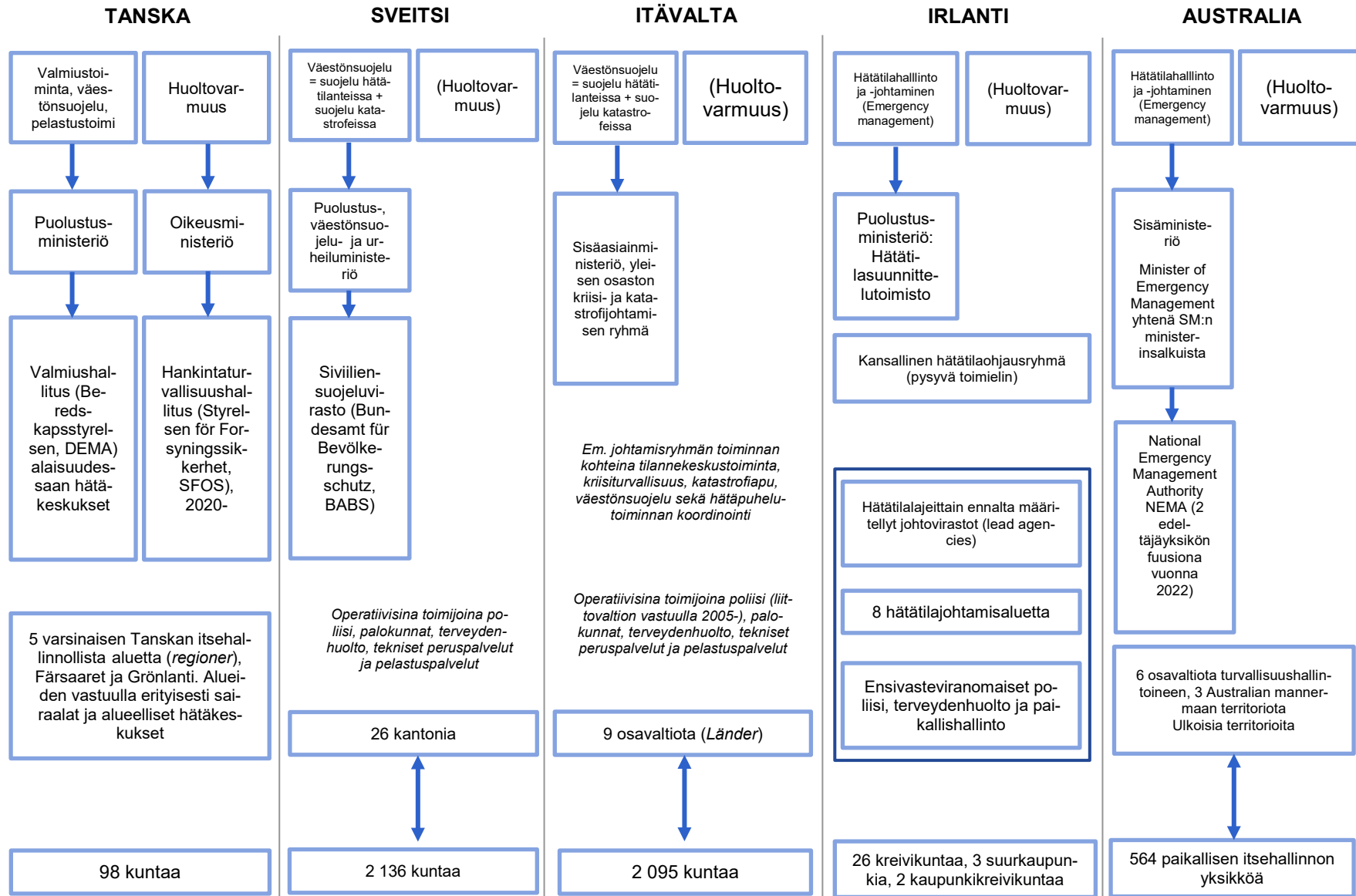
Sveitsi, Irlanti) vai tietyllä siviilihallinnon ministeriöllä (Suomi, Norja, Alankomaat, Itävalta, Uusi-Seelanti, Australia).

2) Ovatko siviilivalmiusasiat yhden ministeriön alaisuudessa (selkeimmin Ruotsi, Uusi-Seelanti, Sveitsi, Irlanti, Australia, tietyssä mielessä Suomi, Tanska ja Itävalta) vai jakautuuko vastuita yhtä useammalle ministeriölle (rajatusti Norja, selkeästi Alankomaat)?

3) Onko maalla yksi tai mahdollisesti useampi keskeinen valtakunnallinen hallintoviranomainen siviilivalmiuden alalla (Ruotsi, Norja, Uusi-Seelanti, Tanska, Sveitsi, Irlanti, Australia), vai onko voimassa hajautetumpi ratkaisu (Suomi, Itävalta, Alankomaat)?

Kuvio 1. Siviilivalmiuden ja lähikäsitteiden aihepiirin järjestelyistä muutamissa maissa

Kuvio 1. Siviilivalmiuden ja lähikäsitteiden aihepiirin järjestelyistä muutamissa maissa

Tulokset ja johtopäätökset

Tarkastelun perusteella siviilivalmiuden käsite on jäänyt verrattain harvinaiseksi. Useimmissa kohteista – neljä ylikansallista tai kansainvälistä kohdetta sekä joukko maita – käsitettä ei esiinny. Suomi ja toisella tavoin Tanska edustavat sikäli erikoisratkaisuja, että Suomessa käsitettä käytetään mutta virallistamattomana ja Tanskassa esiintyy käsitteestä virallisissa yhteyksissä jälkiosa, *beredskap*.

Kirjaimellisesti siviilivalmiudeksi suomentuva käsite on ulkomailla verrattain harvainen. Tarkastelun mukaan käsite esiintyy vain Naton, Ruotsin ja Norjan virallisessa kielenkäytössä. Voidaan nostaa esiin kolme keskeistä kysymystä, jotka liittyvät maiden välisiin eroihin siviilivalmiuden ymmärtämisessä ja organisoinnissa:

1. Mikäli siviilivalmius-käsite on virallistettu, nähdäänkö se kiinteänä osana kokonaisuusmaapuolustusta tai muuta kattavaa maapuolustuksen käsitettä, vai määritelläänkö se paljolti itsenäiseksi käsitteeksi ja toiminnaksi maapuolustukseen nähden?
2. Sijoitetaanko siviilivalmiuden tai sen lähiaiheiden asiat puolustusministeriön vai jonkin siviilihallinnon ministeriön vastuulle, vai vallitseeko koordinoitu työnjako puolustus- ja siviilihallinnon kesken?
3. Toimiiko maassa keskitetympi siviilivalmiusasioiden tai lähiaihepiirien vastuuorganisaatio, vai järjestetäänkö asiat muulla tavoin, lähinnä usean organisaation väliseen työnjakoon turvautuen?

Toimenpide-ehdotukset

Tarkastelun perusteella voidaan muotoilla Suomea silmällä pitäen toimenpide-ehdotuksia, jotka liittyvät siviilivalmiuden käsitteeseen ja vastaavan hallinnon organisointiin:

- **Siviilivalmiuden käsite on maailmalla harvainen**, joskin viralliskäytössä Suomen naapurimaissa Ruotsissa ja Norjassa. Suomessa voisi olla perusteltua pohtia, **voitaisiinko siviilivalmiuden käsite virallistaa**. Tällöin se määriteltäisiin ja otettaisiin käyttöön kuvaamaan määritelmän sisältämää asiaa tai toimintaa. Vaihtoehtoisesti käsite pidettäisiin nykytapaan epävirallisena ja vailla virallista määritelmää.

Mikäli käsite saa virallisen aseman, tulee myös huomioida sen suhteet muihin turvallisuuskäsitteisiin.

- Yksittäisissä maissa siviilivalmiuden tai lähiaihepiirien asiat on osoitettu **1) puolustusministeriön vastuulle, 2) jonkin siviilihallinnon ministeriön vastuulle tai 3) työnjakoisesti kummankin tahon vastuulle**. Suomi kuuluu maihin, joissa aihepiirin osista pelastustoimi on sisäministeriön vastuulla, mutta lisäksi on voimassa yleinen viranomaisten varautumisvelvollisuus. Tarkastelu ei ole tuonut esiin ratkaisevia näkökohtia sen enempää nykyisen kuin muunkaan järjestelyn puolesta. ”Siviilihallinto” eli ei-sotilaalliset julkishallinnon osat ja toisaalta puolustushallinto ovat Suomessa tahoja, joiden vuorovaikutus ja yhteistyö ovat keskeiset varautumisen, valmiuden ja laajemman turvallisuuden varmistamiselle. **Suomalaisessa siviilivalmiuden kehittämisessä tulee joka tapauksessa ottaa huomioon maanpuolustuksen ja ei-sotilaallisen valmiuden kokonaisuus.**
- Huomattavia eroja esiintyy sen suhteen, toimiiko kussakin **maassa keskitetty, yksittäinen siviilivalmiuden tai lähiaihepiirien hallintoyksikkö vai onko asiat järjestetty muuten**. Suomi kuuluu maihin, joissa on käytössä hajautetumpi malli.
 - Suomalaisen varautumisen ja valmiuden mallin kehittämistyössä olisi perusteltua pohtia, onko nykyinen vastuuviranomaisiin pohjaava malli tarkoituksenmukainen, vai olisiko aiheellista harkita myös nykyistä keskitetympiä järjestelyjä. Esiitetty kansainvälinen vertailu tarjoaa esimerkkejä erilaisista järjestelyistä, mutta ei sisällä vertailua niiden vahvuuksista ja heikkouksista suhteessa Suomen nykyjärjestelyihin.
- Eräs keskeinen kysymys on myös se, olisiko Suomessa tarpeellista ottaa käyttöön **käsite, joka tekisi eron sotilaallisen valmiuden ja yhteiskunnan siviiliosien ei-sotilaallisen valmiuden välille**. Kansainvälisen vertailun perusteella tuollainen ero vallitsee esimerkiksi Ruotsissa ja Norjassa siitä huolimatta, että näissä maissa korostetaan myös kattavaa kokonaismaanpuolustusta.

Taustahaastattelut

Hankkeen aikana toukokuusta 2022 kesäkuuhun 2023 on haastateltu yhteensä 21 henkilöä. Haastattelut ovat käsitelleet siviilivalmiuden käsitettä, siviilivalmiuteen liittyvää toimintaa, siviilivalmiuteen liittyviä hallinnollisia järjestelyitä ja siviilivalmiuden koordinaatiota, varautumista ja valmiutta, sekä osassa haastatteluja siviilivalmiuteen liittyviä kansainvälisiä kehityskulkuja. Osa haastatteluista toteutettiin ryhmähaastatteluina.

Henri Backman, työ- ja elinkeinoministeriö

Taina Hanhikoski, SPEK

Niina Hirvonen, Suomen Punainen Risti

Ilkka Horelli, Lounais-Suomen aluehallintovirasto

Mika Gröndahl, SPEK

Tuula Kekki, SPEK

Kari Klemm, työ- ja elinkeinoministeriö

Kimmo Kohvakka, sisäministeriö

Jussi Korhonen, sisäministeriö

Marko Korhonen, Suomen Punainen Risti

Essi Kulju, SPEK

Ari-Pekka Meuronen, Lappeenrannan kaupunki

Karim Peltonen, STUK

Ville-Veikko Pitkänen, ulkoministeriö

Jouni Pousi, Huoltovarmuuskeskus

Merja Rapeli, sosiaali- ja terveysministeriö

Ville Similä, ulkoministeriö

Petri Toivonen, turvallisuuskomitea

Pekka Tulokas, sosiaali- ja terveysministeriö

Eeva Vahtera, työ- ja elinkeinoministeriö

Jyri Valmu, Elintarviketeollisuusliitto

Lisälukemista

BABS (2023). Bundesamt für Bevölkerungsschutz. <https://www.babs.admin.ch/de/home.html>

BBK (2023). Zivilschutz versus Bevölkerungsschutz. <https://www.bbk.bund.de/DE/Infothek/Presse/Pressedossiers/documents/pressedossier-artikelzivil-bevoelkerungsschutz.html>

BZG (2023). Bundesgesetz über den Bevölkerungsschutz und den Zivilschutz. 520.1./20.12.2019. <https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/2020/887/de>

- CDEMA (2002). Civil Defence Emergency Management Act siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. <https://www.legislation.govt.nz/act/public/2002/0033/51.0/DLM149789.html>
- EU (2022a). EU civil protection mechanism. Factsheet. <https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what/civil-protection/eu-civil-protection-mechanismen>. Tietojen paikkansapitävyys edelleen tarkistettu 20.2.2023.
- EU (2022b). CER (Critical Entities Resilience). Ehdotus. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi kriittisten toimijoiden häiriönsietokyvystä. 16.12.2020. Dokumentti avautuu verkko-osoitteesta <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/DOC/?uri=CELEX:52020PC0829&from=EN>
- EU (2022c). CER. Liite asiakirjaan. Ehdotus. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi kriittisten toimijoiden häiriönsietokyvystä. 16.12.2020. Dokumentti avautuu verkko-osoitteesta <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/DOC/?uri=CELEX:52020PC0829&from=EN>
- Government of Ireland (2023). A framework for major emergency management. <https://www.gov.ie/en/collection/ca182-a-framework-for-major-emergency-management/#>
- Koops, Joachim A. ja Patz, Christian (2022). *UN, EU and NATO approaches to the protection of civilians: Policies, implementation, and comparative advantages*. New York: International Peace Institute. <https://reliefweb.int/report/world/un-eu-and-nato-approaches-protection-civilians-policies-implementation-and-comparative>
- Lag (1977) Lag 1977: 741 om skyldighet för näringsidkare att medverka vid lagring för försörjningsberedskap. <https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-1976295-om-skyldighet-for-naringsidkaresfs-1976-295>
- Lag (1992), Lag 1992: 1403 om totalförsvar och höjd beredskap. <https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-19921403-om-totalforsvar-och-hojdsfs-1992-1403>
- Lov (2012), Lov om næringsberedskap 2011-12-16-65. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2011-12-16-65?q=Lov%20om%20næringsberedskap>
- Lov (2019). Lov om nasjonal sikkerhet 2018-06-01-24. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2018-06-01-24?q=Lov%20om%20nasjonal%20sikkerhet>
- Nato (2021). *Protection of civilians*. Handbook. Brussels: NATO.
- Nato (2022a). Resilience and civil preparedness – Article 3. <https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics132722.htm>
- Nato (2022b). Resilience Committee. <https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics50093.htm>
- Nato/Suomi (2023). Suomen pysyvä edustus Natossa, Bryssel. Siviilivalmius – yhteiskunnan kriisinsietokyvyn perusta. <https://finlandabroad.fi/web/nato/siviilivalmius>
- NEMA (2023). Strategies and frameworks. <https://nema.gov.au/about-us/policies/strategies-and-frameworks#Overview>
- Pohjoismaiden Neuvosto (2019). *Yhteiskuntaturvallisuusstrategia*. <http://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:1362712/FULLTEXT02.pdf>
- Policy Brief (2023). Siviilivalmius – Käsitteestä toimintaan. Policy Brief 4/2023. *Valtioneuvoston tutkimus- ja selvitystoiminnan artikkelisarja 4/2023*. Helsinki: Valtioneuvoston kanslia. <https://tietokaytoon.fi/documents/113169639/113170760/4-2023-Siviilivalmius-käsitteestä+toimintaan.pdf/a7fb722e-c9fd-7a2b-874c-9f637fb5cf76/4-2023-Siviilivalmius-käsitteestä+toimintaan.pdf?version=1.0&t=1674023555814>
- Sisäasiainministeriö (2023). EU:n pelastuspalvelumekanismi auttaa, kun maa ei selviä kriisistä yksin. <https://intermin.fi/pelastustoimi/kansainvalinen-avunanto/pelastuspalvelumekanismi>
- Staatsblad (2022). Wet op het inlichting- en veiligheidsdiensten (Wiv, tunnetaan myös nimellä "Sleepwet"). <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2017-317.html>

- Ulkoministeriö (2015). Keinoista katastrofiriskien vähentämiseksi sovittiin Sendaissa. https://um.fi/uutiset/-/asset_publisher/GRSnUwaHDPv5/content/keinoista-katastrofiriskien-vahentamiseksi-sovittiin-sendaissa
- UN (2022). Protection of civilians mandate. Sisältää viittaukset sekä policydokumenttiin (2019) että käsikirjaan (2020). <https://peacekeeping.un.org/en/protection-of-civilians-mandate>
- UNDRR (2022). What is the Sendai framework for disaster risk reduction? United Nations Office for Risk Reduction. <https://www.undrr.org/implementing-sendai-framework/what-sendai-framework>
- VaY (2022). Siviilivalmius yhdessä: globaaleista uhkista ja mahdollisuuksista yhteiseen valmiuteen. TEAS-hakemus 20220036.
- Wigell, Mikael, Hägglund, Mariette, Fjäder, Christian, Hakala, Emma, Ketola, Johanna ja Mikkola, Harri (2022). Nordic Resilience: Strengthening cooperation on security of supply and crisis preparedness. *FIIA Report 70*. September 2022. Helsinki: FIIA/UIPI.

Lisätietoja:

Tutkimusjohtaja **Petri Uusikylä**, Vaasan yliopisto, petri.uusikyla(at)uwasa.fi

Siviilivalmius yhdessä: globaaleista uhkista ja mahdollisuuksista yhteiseen valmiuteen -hanke toteutetaan osana valtioneuvoston vuoden 2022 selvitys- ja tutkimussuunnitelman toimeenpanoa

Hankkeen ohjausryhmän puheenjohtaja:

Neuvotteleva virkamies Teija Mankkinen

sisäministeriö, teija.mankkinen(at)govsec.fi

Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta
Statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet